

Enskild motion

Motion till riksdagen 2015/16:760

av Hans Wallmark m.fl. (M)

Lagen om trossamfundet Svenska kyrkan samt församlingstillhörighet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fri församlingstillhörighet inom Svenska kyrkan och därmed behovet av nödvändiga lagändringar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av lagen om trossamfundet Svenska kyrkan och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Självfallet väcker Svenska kyrkan intresse. Det handlar om landets i särklass största religiösa samfund. Med långt fler än halva landets befolkning som medlemmar är det en viktig institution både ifråga om storlek som i hur tänkande och struktur format vår gemensamma historia och många av våra delade traditioner. Kristen tradition har format och präglat Sverige i över 1 000 år.

Den statskyrkoordning som tidigare gällt i Sverige har upphört. Det är bra. Det handlar dock inte om en definitiv brytning utan snarare om ändrade relationer. I lag är statens förhållanden med och till Svenska kyrkan reglerade. Utöver storlek och historisk påverkan ger detta en särställning. Relationsändringen fanns på plats år 2000.

Fortsatt engagemang markeras från statens sida vad gäller exempelvis den kyrkoantikvariska ersättningen. Det handlar om ett gemensamt kulturhistoriskt ansvarstagande både från statens och Svenska kyrkans sida. Tillsammans tar de ansvar för en viktig del av svensk kulturhistoria.

Det finns dock anledning att reflektera kring statens förhållande till de religiösa samfundet och även utformningen av den lag som finns specifikt vad gäller Svenska kyrkan. Bland annat stadgas att Svenska kyrkan skall vara en demokratiskt uppbyggd folkkyrka. Det kan finnas anledning att fundera kring lagen och dess utformning, inte minst sedan kyrkovalet på nationell nivå inte samlar fler än drygt tio procent av de röstberättigade.

En fråga som under lång tid diskuterats i Svenska kyrkan är möjligheten för medlem att bli medlem i – och därmed få betala sin avgift till – annan församling än den man tillhör genom boendeortens geografiska koppling. I dag är det omöjligt att som medlem i Svenska kyrkan tillhöra exempelvis den församling i vars kyrka man döpts, konfirmerats eller där ens föräldrar vigts om man inte råkar bo på den aktuella orten.

Trots att Svenska kyrkan i medlemsstyrka samlar många i Sverige är det betydligt mer blygsamt med själva kyrksamheten. För många är det naturligt att vara med för att på så sätt stödja något som uppfattas som behjärtansvärt genom exempelvis socialt och ideellt arbete eller genom förvaltandet av kulturskatter.

Med en friare församlingstillhörighet skapas möjlighet för den enskilde att kunna vara med i en församling till vilken man känner en starkare känslomässig koppling än till kyrkan på den ort där man nu kanske bor efter en eller flera flyttningar. Emotionellt kan finnas en stark dragning till kyrka och församlingsverksamhet där man exempelvis fötts och vuxit upp, där den egna släkten kommer ifrån och där anförvarenters gravar finns kvar. Det kan också handla om att man inom Svenska kyrkan önskar söka en gudstjänstgemenskap som kan saknas på den egna orten och som man därför helt naturligt önskar stödja med den egna medlemsavgiften. I synen på exempelvis kvinnliga präster eller andra ställningstaganden kan det finnas negativa åsikter som intagits av den egna församlingens präster eller förtroendevalda vilka man inte delar och då kan utträde ur kyrkan vara ett alternativ för den som inte har möjlighet att istället byta församling.

Vad som borde vara en fråga för Svenska kyrkan är det dessvärre inte. För några år sedan gav kyrkostyrelsen ett utredningsuppdrag om just församlingstillhörighet. Resultatet har lagts fram i Rörlig församlingstillhörighet – modeller och konsekvenser (SKU 2004:1). I denna utredning resoneras kring ett antal möjliga modeller för en fullständigt fri till en friare församlingstillhörighet. Detta frågeområde har debatterats

vid ett flertal kyrkomöten (Svenska kyrkans högsta beslutande organ, demokratiskt tillsatt genom att ledamöterna utsetts i direkta val).

I utredningen SKU 2004:1 noteras:

”Det står klart att det inte är möjligt att enbart genom ändringar i kyrkoordningen införa denna modell. Det krävs ändringar i föreskrifterna i lagen om Svenska kyrkan om tillhörighet till den församling där man är bosatt. Detta väcker frågor kring den särskilda ställning lagen om Svenska kyrkan har som en grundläggande del av beslutet om ändrade relationer mellan staten och Svenska kyrkan.”

En moment 22-liknande situation har i praktiken uppstått. Många i riksdagen tror att frågan om församlingstillhörighet är ett ärende att exklusivt avgöras av Svenska kyrkan och dess medlemmar medan alla försök att nå beslut om friare församlingstillhörighet vid kyrkomötet besvaras med att det hela avgörs av Sveriges riksdag.

Av den anledningen borde lagstiftningen ändras på sådant sätt att Svenska kyrkan själv kan avgöra huruvida dagens ordning om en strikt geografisk koppling ifråga om församlingstillhörighet skall bibehållas eller om en friare ordning skall införas.

Hans Wallmark (M)

Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M)

Patrick Reslow (M)